

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

19 Vtrum cœlum empyreum habeat influentiam super alia corpora.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

comitanter se habens ad uirginitatem, s. corporalis integritas. Vnde si claustra pudoris aliter corrumpantur quam per uenerem actum, puta, si obsterix, vel medicus ferro incidat ad sanandum, nihil uirginitati deperit, sicut August. dicit in 1. de Ciuitate Dei. Sic ergo si uirginitas accipiat secundum perfectum suum esse, prout ad uirginitatem tria prædicta concurrunt, mulier quidem salua uirginitate non potest esse mater, ita quod concipiat & pariat nisi miraculose, quia proles egredi non potest, cum hoc quod permanent claustra pudoris inuoluta, nisi per miraculum, sicut accidit in matre Dei. Posset tamen forte absque miraculo mulier salua omnimoda uirginitate concipere, sicut dicitur accidisse de quadam puella pubescente, quam propter pudoris custodiam in lecto suo pater habebat, qui dum somno pollueretur, semen ad matricem descendit & puella concepit. Vir autem absque omni feminis resolutione non potest esse pater neque naturaliter, neque miraculose, quia si de corpore eius proles aliter miraculose formaretur, non posset dici pater. Si uero uirginitas largius accipiat, prout solum requirit interiorem electionem mentis, sic pater de muliere quidem quod naturaliter potest esse mater, uirginitate tali manente, sicut si aliqua puellam opprimeretur ab hoste, & inde conciperet, & multo magis hoc posset miraculose fieri. Vir autem salua tali uirginitate posset esse pater naturaliter propter pollutionem nocturnam, quod quocumque casu ad matricem mulieris perueniret. Non autem ita congrueret, quod miraculose uir fieret pater, sicut quod uirgo fieret mater, tum quia uirgo miraculose facta est mater, Spiritu sancto formante corpus proles ex purissimis sanguinibus eius, ut Damasc. dicit. Resolutio autem feminis, sine qua uir pater esse non posset, non congruit operationi Spiritu sancti: tum quia uir in generatione est sicut agens, mulier sicut patiens. Deo autem competit agere & non pati: unde magis congruit ut Deus miraculose suppleat id quod deest ex parte uiri, quam id quod deest ex parte mulieris.

Et per hoc patet responsio ad obiecta.

QVÆSTIO II.

ARTICVLVS XIX.

Utrum cælum empyreum habeat influentiam super alia corpora.

DE INDE ultimo quaesitum est de creatura pure corporali, utrum, s. cælum empyreum habeat influentiam super alia corpora. Et uerum quod non, quia omne corpus quod naturaliter influit in alia corpora, per prius influit in propinqua, quam in remota. Si ergo cælum empyreum influeret in corpora inferiora, per prius influeret in cælum aqueum, quod est sibi propinquius, quam in cælum sphericum: sed hoc uideretur esse inconueniens, quia cælum sphericum similius est cælo empyreo, cum neutrum sit de natura quatuor elementorum, quam cælum aqueum, quod est de natura quatuor elementorum, quia illa aqua dicitur ibi posita ad refrigerandum calorem puenientem ex motu cæli, ratione cuius Saturnus, qui est altior inter planetas, dicitur habere frigiditatem. non ergo cælum empyreum influit in corpora inferiora.

SED CONTRA est, quod in libro de intelligentiis dicitur, quod omne quod influit in alia, est lux, vel lucem habens, & in commento dicitur, quod omnis influentia est puritas lucis: sed cælum empyreum maxime habet

A lucē inter alia corpora, ergo in alia corpora influit.

RESPON. Dicendum, quod quidam ponunt cælum empyreum non habere influentiam in aliqua corpora, quia non est institutum ad effectus naturales, sed ad hoc quod sit locus beatorum. Et hoc quidem mihi aliquando uisum est, sed diligenter considerans, magis uidetur dicendum, quod influat in corpora inferiora, quia totum uniuersum est unum unitate ordinis, ut patet per Philosophum 12. Meta. Hec autem unitas ordinis attenditur secundum quod quodam ordine reguntur corporalia per spiritualia, & inferiora corpora per superiora, ut

B Aug. dicit in 3. de trin. Vnde si cælum empyreum non influeret in corpora inferiora, cælum empyreum non contineretur sub unitate uniuersi, quod est inconueniens. Vt autem proprius effectus eius esse perpetuitas, & permanens in inferioribus corporibus.

Nam sicut Philosophum in 1. 1. met. In cælo sunt principaliter duo motus, quorum unus est ab Oriente in Occidentem, qui uocatur diurnus, & est super polos æquinoctialis, & quia iste est uniformis, causat perpetuitatem in inferioribus moribus. Alius autem motus est ab Occidente in Orientem, quo mouetur Sol & alij planetae, qui est super polos zodiaci, per quem planetae accedunt & recedunt a nobis: unde iste motus proprie causat differentiam generationis & corruptionis, & cæterorum motuum in istis inferioribus: & sic continuatur generatio & corruptio horum inferiorum quousque Deus uult, quod quidem quantum ad cõtinuitatem causatur a primo motu, quantum autem ad contrarietatem a secundo. Sicut autem uniformitas motus præcedit difformitatem, ita etiam unitas quietis præcedit difformitatem motus, quia moueri est se alter habere nunc quam prius, quiescere autem est eo modo se habere nunc ut prius, & sic quies habet puram unitatem. Vniformitas autem motus habet unitatem cum diuersitate, & ideo primum cælum, s. empyreum, singulariter per suam quietem influit. Secundum autem cælum est, quod dicitur æqueum per suum motum uniformem: Tertium autem cælum, s. sphericum per suum motum difformem: hoc autem est proprium huic corpori, quod influat absque motu, in quantum est supremum attingens quodam modo ordinem substantiarum spiritualium, prout Dion. dicit 2. c. de di. no. quod diuina sapientia cõiungit principia secundorum finibus primorum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod cælum empyreum magis influit in cælum aqueum, quam in inferiora corpora, in quantum s. cælum aqueum plus recipit de influentia cæli empyrei, ut uniformitas motus ostendit, unde etiam magis conuenit cum cælo empyreo ratione suæ uniformitatis, quam cælum sphericum. Est autem de celestibus corporalibus duplex opinio. Vna scilicet quod sint de natura elementorum, secundum quam cælum empyreum esset de natura ignis, cælum aqueum de natura aquæ, uel aeris: cælum autem sphericum est compositum ex utraque natura, quia in parte est lucidum, in parte diaphanum. Et ad hanc opinionem pertinet quod dicitur aquas esse ibi ad infrigandum. Alia autem est opinio, quod corpora celestia non sunt de natura quatuor elementorum, sed quinta essentia, secundum quam etiam cælum aqueum non est de natura quatuor elementorum, sed dicitur æqueum propter diaphancitatem, sicut dicitur cælum empyreum, igneum, propter lumen. Contrarium concedimus, quamuis liber de intelligentiis non sit authoritatis alicuius, nec etiam uerum

Quodlib. S. Tho.

F 3 sit

119. 66. 27.
120. 70. 8.
121. 71. 12.
122. 72. 16.

fit, quod omnis influxus sit ratione lucis, nisi lux metaphorice accipiatur pro omni actu, prout omne agens agit in quantum est ens actu, vel hoc potest esse verum in solis corporalibus, in quibus proprie dicitur lux, in quantum scilicet lux corporalis est forma primi corporis agentis scilicet celi, cuius virtute omnia corpora inferiora agunt. Et hæc ad præsens dicta sufficiant.

Finis sexti quodlibeti.

INCIPIIT QVODLIBET SEPTIMUM.

QVÆSTIO PRIMÆ.

QVÆSTIVM est de tribus.

¶ Primo, Quædam pertinentia ad substantias spirituales.

¶ Secundo, Quædam pertinentia ad sacramentum altaris.

¶ Tertio, Quædam pertinentia ad corpora damnatorum.

¶ Circa substantias spirituales quærebatur.

¶ Primo, De cognitione earum.

¶ Secundo, De fruitione anime Christi tempore passionis.

¶ Tertio, De pluralitate in substantiis spiritualibus inuenta.

¶ Circa primum quærebatur quatuor.

¶ Primo, Vtrum aliquis intellectus creatus possit diuinam essentiam videre immediate.

¶ Secundo, Vtrum intellectus creatus possit simul plura intelligere.

¶ Tertio, Vtrum intellectus angelicus possit intelligere singularia.

¶ Quarto, Vtrum notitia, quam Augustinus dicit prole mentis, sit accidens, uel non.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum aliquis intellectus creatus possit diuinam essentiam immediate uidere.

1. p. q. 18. ar. 2. o. & art. 4. ad 3. 2. uerbi. q. 9. & 4. dist. 49. q. 2. art. 1. & 22. q. 175. art. 3.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod nullus intellectus creatus possit diuinam essentiam immediate uidere. Intellectus enim creatus, cum indifferenter se habeat ad omnia intelligibilia, non potest cognoscere determinate aliquid, nisi per obiectum suum determinetur: sed diuina essentia non est obiectum quod possit intellectum determinare, quia est summum in entibus, & maxime generalitatis, & nullo modo determinatum, ergo intellectus creatus ipsam uidere non potest.

¶ 2. Præ. Ad hoc quod intellectus cognoscat aliquid, oportet quod fiat in actu. Nihil enim operatur secundum quod est in potentia, sed secundum quod est in actu: intellectus autem non fit in actu, nisi secundum quod intelligibili informatur. cum ergo essentia diuina non possit per seipsam informare intellectum, ut formaliter faciat ipsum esse in actu, oportet quod debet per intellectum cognosci, quod per aliquam sui similitudinem intellectum informet ad hoc quod cognoscat, & ita non poterit immediate nisi per similitudinem uideri.

¶ 3. Præ. Ad hoc quod intellectus creatus essentiam diuinam uideat, oportet quod per lumen gloriæ perficiatur, sed lumen gloriæ est medium distans & ab

ipso intellectu, & ab ipsa essentia diuina, quæ est beatitudo increata, cum lumen predictum dicatur creatura ergo intellectus creatus non potest uidere diuinam essentiam immediate.

¶ 4. Præ. Secundum Phil. in 3. de anima. Sicut sensus se habet ad sensibile, ita se habet intellectus ad intelligibile: sed ad hoc quod sensus uisum suum obiectum percipiat, duplici medio indiget, lumine, & specie, quæ est similitudo rei uise, ergo hoc idem est necessarium intellectui in uisione diuine essentia, & sic non immediate eam uidebit.

SED CONTRA est quod dicit 1. Io. 3. Videmus eum sicuti est.

¶ 2. Præ. Ad hoc quod intellectus intelligat, nihil aliud uidetur requiri, nisi quod intelligibile fiat in actu, & quod intellectui coniungatur: sed essentia diuina per seipsam est intelligibilis in actu, cum sit immaterialis, intellectui etiam præsens est, quia ut dicit Aug. Deus unicuique rei est uicinius, quæ ipsa res sibi, ergo intellectus creatus essentiam diuinam poterit immediate uidere.

RESPON. Dicendum, quod absque dubio tenendum est, quod diuina essentia in patria immediate ab intellectu glorificato uideatur. Ad cuius euidentiam sciendum est, quod in uisione intellectiua triplex medium contingit esse. Vnum sub quo intellectus uidet, quod disponit eum ad uidentium, & hoc est in nobis lumen intellectus agentis, quod se habet ad intellectum possibilem nostrum, sicut lumen oculi ad oculum, Aliud medium est quo uidet, & hoc est species intelligibilis, quæ intellectum possibilem determinat, & habet se ad intellectum possibilem, sicut species lapidis ad oculum. Tertium medium est, in quo aliquid uidetur, & hoc est res aliqua, per quam in cognitione alterius deuenimus, sicut in effectu uidemus causam, & in uisionem, uel contrarietur uidetur aliud, & hoc medium se habet ad intellectum sicut speculum ad uisum corporalem, in quo oculus aliquam rem uidet. Primum ergo medium & secundum non faciunt medietatem uisionem: immediate enim dicitur aliquid uidere lapidem, quamuis eum per speciem eius in oculo receptam, & per lumen uideat, quia uisus non fertur in hæc media tanquam in multibilibus, sed per hæc media fertur in unum uisibile, quod est extra oculum, sed tertium medium facit uisionem medietatem. Uisus enim prius fertur in speculum sicut in uisibile, quo mediante accipit speciem rei uisam specie, uel speculo. Similiter intellectus cognoscens causam causato, fertur in ipsum causatum sicut in quoddam intelligibile, ex quo transit in cognitionem cause. Et quia essentia diuina in statu, uel in effectibus suis cognoscitur, non uidemus eam immediate: unde in patria, ubi immediate uidebitur, tale medium penitus subtrahetur. Similiter etiam non est ibi medium secundum. Siquis species essentia diuine intellectum informans, quia quando aliquid uidet immediate per speciem suam, oportet quod species illa representet rem illam secundum complementum esse sue speciei, alias non diceretur res illa immediate uideri, sed quædam umbra eius, sicut si similitudo lucis in oculo fieret per modum coloris qui est lux obumbrata. Cum autem omne quod recipitur in aliquo, recipiatur in eo per modum recipientis, impossibile est in intellectu creato similitudinem diuine essentia recipi, quæ eam perfecte secundum totam suam rationem repræsentet. Unde si per aliquam similitudinem talem essentia diuina a nobis uideretur immediate, non uideretur essentia.